

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

JAARVERSLAG 2012

INSPECTIE VAN HET ONDERWIJS

Utrecht, maart 2013

Voorwoord

In het jaarverslag 2012 staat de financiële verantwoording van de Inspectie van het Onderwijs. U leest over de ontwikkeling van de inspectieorganisatie, de bedrijfsvoering en personele gegevens. We verantwoorden ons over de uitvoering van ons toezicht op de kwaliteit van het onderwijs. Een verslag van de staat van het onderwijs vindt u niet in dit verslag, dat leest u in het jaarlijkse Onderwijsverslag.

Inspecteur-generaal van het Onderwijs,

Mevrouw drs. A.S. Roeters
maart 2013

Inhoud

1	Over de inspectie 4
1.1	Effectief toezicht voor goed onderwijs 4
1.2	Inspectieleiding 5
1.3	Relatie met het ministerie van OCW 5
2	Toezicht, handhaving en beleid 6
2.1	Toezicht 6
2.2	Handhaving 7
2.3	Toezicht op het stelsel 8
2.4	Vertrouwensinspecteurs (VI) 8
2.5	Samenwerking met andere inspecties 9
2.6	Samenwerking internationaal 9
3	Bedrijfsvoering 10
3.1	Begroting en realisatie in 2012 10
3.2	Resultaat 10
3.3	Personeel 11
3.4	Milieu, veiligheid, klachten en kwaliteitszorg 12
4	Raad van Advies 14
4.1	Samenstelling 14
4.2	Onderwerpen 14
	Bijlage(n)
I	Organogram per 31 december 2012 16

1 Over de inspectie

1.1 Effectief toezicht voor goed onderwijs

Effectief toezicht voor goed onderwijs: dat is de missie van de Inspectie van het Onderwijs. We willen met ons toezicht bevorderen dat alle jongeren in Nederland goed onderwijs krijgen en dat het onderwijsstelsel goed functioneert. Daarbij staan de opbrengsten centraal. Het gaat er immers uiteindelijk om dat jongeren zich naar hun mogelijkheden ontwikkelen en navenant presteren. Daarnaast geven we in een meerjarige programmering speciale aandacht aan drie thema's die de opbrengsten sterk bepalen en daarmee de kwaliteit van het onderwijs en het stelsel, te weten: de leraar, onderwijs aan leerlingen met een (extra) ondersteuningsbehoefte, en bestuurlijk handelen.

Onze grootste inzet gaat naar risicogericht toezicht op individuele instellingen. Uitgangspunt is de verantwoordelijkheid van de instelling zelf; bij onvoldoende resultaten, onderpresteren of zorgelijke signalen verscherpen wij ons toezicht en maken wij met het bestuur van de school of instelling afspraken over verbetering van de kwaliteit. Ook gaan we na of scholen en instellingen zich houden aan de wet- en regelgeving op onderwijsgebied en op financieel gebied. Waar nodig treden wij handhavend op. Naast toezicht op onderwijs houden wij toezicht op de voor- en vroegschoolse educatie en bevorderen wij effectief toezicht door gemeenten op de kinderopvang en peuterspeelzalen.

Om vragen over de kwaliteit van het onderwijsstelsel als geheel of over het onderwijs in een bepaalde sector of regio te beantwoorden, gebruiken we naast de gegevens uit het risicogerichte toezicht ook specifiek thematisch onderzoek, vaak in de vorm van steekproeven bij meerdere instellingen. Zo stellen we belangrijke ontwikkelingen en problemen aan de orde voor politiek en samenleving.

Het toezicht van de inspectie vindt plaats binnen het kader van de Wet op het Onderwijstoezicht (WOT). De daarin opgenomen wettelijke taken zijn leidend voor de inspectie. In 2012 is de Wet op het Onderwijstoezicht gewijzigd. Per 1 juli 2012 is het risicogerichte toezicht in de wet verankerd en heeft de inspectie een aantal extra taken gekregen, onder andere het toezicht op de financiële rechtmatigheid, het toezicht op de kwaliteit van het onderwijspersoneel en het opleggen van bestuurlijke sancties. Voor een deel gaat het om taken die de inspectie eerder al uitvoerende op basis van specifieke afspraken.

Sinds 10 oktober 2010 strekt het toezicht zich ook uit over Caribisch Nederland. Gedurende een overgangperiode tot en met 2014 gebeurt dat op basis van een aangepast gebruik van het toezichtkader.

1.1.1 *Taken*

De inspectie heeft volgens de Wet op het onderwijstoezicht in essentie de volgende toezichttaken:

- a. het beoordelen en bevorderen van de kwaliteit van het onderwijs, daaronder begrepen de kwaliteit van het onderwijspersoneel, het beoordelen en bevorderen van de kwaliteit van de uitoefening van de taken van de regionale expertisecentra en de kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven, en het beoordelen van de kwaliteitsvoorwaarden van de voorschoolse educatie op peuterspeelzalen en kindercentra;
- b. het beoordelen en bevorderen van de naleving van de bij of krachtens een onderwijswet gegeven voorschriften;

- c. het beoordelen en bevorderen van de kwaliteit van het stelsel voor hoger onderwijs, met inbegrip van het stelsel van accreditatie;
- d. het beoordelen en bevorderen van de financiële rechtmatigheid;
- e. het beoordelen en bevorderen van de rechtmatigheid en de doeltreffendheid van de uitoefening van de taken door de gemeenten op het terrein van de kinderopvang en de peuterspeelzalen;
- f. het rapporteren over de ontwikkeling van het onderwijs en over de uitoefening van de taken door de instellingen, de regionale expertisecentra en de kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven, in het bijzonder over de kwaliteit daarvan;
- g. het verrichten van andere bij of krachtens de wet aan de inspectie opgedragen taken.

1.2 Inspectieleiding

De inspectieleiding in 2012:

Mevrouw drs. A.S. Roeters
Inspecteur-generaal

Dr. L.S.J.M. Henkens
Hoofdinspecteur primair onderwijs en expertisecentra (tot 1 mei 2012)

Dr. A. Jonk
Hoofdinspecteur primair onderwijs en expertisecentra (vanaf 1 mei 2012)

Drs. H.G.J. Steur
Hoofdinspecteur voortgezet onderwijs, beroepsonderwijs en volwasseneneducatie en hoger onderwijs

1.3 Relatie met het ministerie van OCW

De Inspectie van het Onderwijs valt onder de verantwoordelijkheid van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Het tweedelijns toezicht op de kinderopvang valt onder verantwoordelijkheid van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De minister legt verantwoording af aan de Tweede Kamer over de inspectie. In het toezicht is de inspectie onafhankelijk, zowel in haar oordeel als in haar oordeelsvorming. De samenwerking tussen het ministerie van OCW en de inspectie is beschreven in de 'Regeling Inspectie van het Onderwijs 2006'. In lijn hiermee heeft de inspectie in 2012 het jaarlijkse verslag over de staat van het onderwijs vastgesteld. De minister heeft dit Onderwijsverslag naar de Staten-Generaal gestuurd. Het Jaarwerkplan 2013 is na goedkeuring door de minister naar Tweede Kamer gezonden.

2 Toezicht, handhaving en beleid

2.1 Toezicht

De Inspectie van het Onderwijs bewaakt de kwaliteit van het onderwijs op individuele scholen en instellingen. Sinds 2008 is het toezicht risicogericht. Dat wil zeggen dat scholen met risico's meer toezicht krijgen.

Onderstaande tabel geeft voor de sectoren po (inclusief sbo), vo en ec het totale aantal gepubliceerde arrangementen weer op 1 januari 2013.

Tabel 2.1: aantal arrangementen in po, ec en vo

	po (incl. sbo)	ec	vo
Totaal aantal te onderzoeken onderwijssoorten	7.949	647	2.772 ¹
Aantal afgegeven arrangementen ²	7.433	647	2.463

In totaal zijn er per 1 januari 2013 58 zeer zwakke scholen en afdelingen. Deze zijn als volgt over de sectoren verdeeld:

- 26 po-scholen/vestigingen (incl. sbo)
- 29 vo-scholen/afdelingen
- 6 ec-scholen/vestigingen

Er zijn in het po 24 nieuwe zeer zwakke scholen bij gekomen en er zijn er 31 verbeterd; het totaal aantal zeer zwakke scholen is met tien gedaald van 32 naar 22 (drie van de zeer zwakke scholen zijn opgeheven). In het sbo zijn er twee nieuwe zeer zwakke scholen bij gekomen en zijn er twee verbeterd; netto gelijk gebleven op vier zeer zwakke scholen. In het ec zijn er drie nieuwe zeer zwakke scholen bij gekomen en zijn er zes verbeterd; netto is het aantal met drie zeer zwakke scholen gedaald van negen naar zes. In het vo zijn er in 2012 tien nieuwe zeer zwakke onderwijssoorten bij gekomen en zijn er negen verbeterd; netto is het aantal zeer zwakke arrangementen in het vo toegenomen met een naar 25.

In de bve sector zijn er per 1 januari 2012 in totaal 18 zeer zwakke opleidingen. Daarnaast zijn er 82 opleidingen waarvan de examenkwaliteit onvoldoende is. Die tekorten zijn voornamelijk geconstateerd bij de roc's en bij niet bekostigde instellingen. Bij aoc's en vakinstellingen werden geen zeer zwakke opleidingen en opleidingen van onvoldoende examenkwaliteit aangetroffen. In totaal zijn er in de bve sector zo'n 11.000 opleidingen.

Vanaf 1 januari 2012 wordt het toezicht op de onderwijskwaliteit en de examenkwaliteit geïntegreerd uitgevoerd.

1 Bij voortgezet onderwijs bevat het totaal aantal af te geven arrangementen uitsluitend de afdelingen die onder de sector voortgezet onderwijs vallen. Daarnaast is er nog een aantal afdelingen dat onder de sector beroepsonderwijs en volwasseneneducatie valt. De registratie moet hiervoor nog aangepast worden.

2 Het verschil tussen het 'totaal aantal te onderzoeken onderwijssoorten' en het 'aantal afgegeven arrangementen' wordt vooral veroorzaakt doordat:

1. de telling van het 'totaal aantal te onderzoeken scholen/vestigingen/afdelingen' ook recent gestarte onderwijssoorten bevat, waarvoor nog geen arrangement is afgegeven.
2. een aantal onderhanden arrangementen nog definitief moet worden toegekend of gepubliceerd.

De inspectie hoger onderwijs houdt toezicht op de kwaliteit van het stelsel voor hoger onderwijs. In 2012 is in dat verband over vijf themaonderzoeken gepubliceerd, namelijk over evc, verkorte trajecten, monitoring van de harde knip tussen bachelor en master, zij-instroom in het beroep en sociale veiligheid en integriteit. Daarnaast hebben activiteiten plaatsgevonden rond de verkenning van de waarborg van promotietrajecten.

Als onderdeel van het stelseltoezicht houdt de inspectie toezicht op het accreditatiestelsel. In 2012 is gestart met een onderzoek naar het accreditatiestelsel dat in 2013 verder wordt uitgewerkt.

Verder heeft inspectie hoger onderwijs in 2012 drie toetredingsverzoeken beoordeeld en zeven handhaafbaarheidstoeten op concept wetsvoorstellen uitgevoerd. In 2011 leidden inspectierapporten over alternatieve afstudeertrajecten mede tot discussies over de kwaliteit van het hoger onderwijs. Daarbij werd geconcludeerd dat zowel de interne als de externe kwaliteitsborging versterking behoeven.

2.2 Handhaving

De inspectie bevordert de naleving van wettelijke voorschriften. Dit doet zij door voorlichting te geven, maar ook door te interveniëren. De zwaarte van de interventies wordt logisch opgebouwd, van een lichte interventie door een inspecteur die leidt tot onmiddellijk herstel tot een zware interventie als het opleggen van een sanctie in de sfeer van de bekostiging. Het eerste doel van handhavingsbeleid is om gedragsverandering te bewerkstelligen.

De wijziging van de Wet op het onderwijstoezicht (WOT) per 1 juli 2012 houdt in dat de inspectie in bepaalde situaties, daartoe gemandateerd door de minister, sancties kan opleggen. De inspectie kon dit reeds vanaf 1 januari 2012 op basis van een speciaal daartoe door de minister genomen mandaatbesluit, vooruitlopend op de inwerkingtreding van de wijziging van de WOT.

Het mandaat van de inspectie om sancties op te leggen is dus per 1 juli 2012 geregeld in de WOT. De beleidsregel financiële sancties voor bekostigde onderwijsinstellingen bevat het sanctiebeleid, als sluitstuk van het handhavingsbeleid. De beleidsregel is bedoeld om helderheid te bieden over de wijze waarop de minister van de bevoegdheid om sancties op te leggen gebruik maakt. Dit bevordert de rechtszekerheid voor scholen en instellingen.

De inspectie hanteert het uitgangspunt van programmatisch handhaven. Jaarlijks kiest de inspectie een aantal onderdelen van wet- en regelgeving die gericht aandacht krijgen. Daarbij weegt de inspectie af welke wettelijke voorschriften het meest van belang zijn voor de onderwijskwaliteit en de rechtmatige aanwending van publieke middelen.

In de sector primair onderwijs werd gehandhaafd, deels zijn dit lopende trajecten, naar aanleiding van de constatering dat er sprake was van een zogenaamde "dubbele brin-situatie" (zes trajecten) (brin = registratienummer instellingen), naar aanleiding van de constatering dat ten onrechte groeibekostiging was aangevraagd (vijf trajecten) en naar aanleiding van onrechtmatige bestedingen (vier maal), met name voor het leerlingenvervoer. Eenmaal werd een traject afgerond, naar aanleiding van onrechtmatige verkrijging door het opgeven van te veel leerlingen. In de sector speciaal onderwijs werd gehandhaafd daar leerlingen bleken ingeschreven en bekostigd voor onderwijs dat zij niet volgden (zes maal). Dit waren

bijvoorbeeld leerlingen die werden ingeschreven op een (v)so-school en als zodanig voor bekostiging in aanmerking werden gebracht, maar onderwijs ontvingen op (en onder het bevoegd gezag van) een vo-school. Ook in deze sector werd gehandhaafd op grond van dubbele brin's (vijf maal) en omdat onrechtmatig bekostiging werd aangewend (2 maal).

In de vo-sector werd in 2012 tien keer besloten tot het terugvorderen van de rijksbijdrage, omdat niet werd voldaan aan de onderwijstijd door de scholen. Twee keer werd een traject voor het opleggen van een bestuurlijke boete gestart naar aanleiding van het overtreden van de Leerplichtwet 1969; dit leidde in één geval tot het opleggen van een dergelijke boete. Tien keer werd een traject gestart tot het opschorten van de bekostiging, omdat scholen niet voldeden aan de eisen die de wet stelt aan ouderbijdrage; dit heeft in één geval geleid tot het opschorten van de bekostiging.

In de bve-sector werd besloten tot 69 waarschuwingen in 2012, zes keer werd een licentie ingetrokken. Vijftien keer werd een traject voor het opleggen van een bestuurlijke boete gestart naar aanleiding van het overtreden van de Leerplichtwet; dit leidde in elf gevallen tot het opleggen van een dergelijke boete, waarvan de hoogste € 24.500. Vijftien keer werd besloten een bedrag terug te vorderen omdat niet werd voldaan aan de onderwijstijd door de instelling.

In 2012 heeft de inspectie hoger onderwijs 153 klachten over instellingen ontvangen. Dat is een toename ten opzichte van eerdere jaren (80 in 2010 en 128 in 2011). In 2011 is regulier handhavingsonderzoek bij twee hoger onderwijsinstellingen gestart dat in 2012 heeft geleid tot openbare rapporten. Daarnaast zijn in 2012 elf verschillende signalen ontvangen die om directe aandacht van de inspectie vroegen.

2.3 Toezicht op het stelsel

De inspectie houdt toezicht op het stelsel en rapporteert daarover middels het Onderwijsverslag en de verslaglegging in themarapporten conform het Jaarwerkplan. In 2012 publiceerde de inspectie 25 rapporten. Een deel van deze rapporten vloeide voort uit themaonderzoek dat geheel of deels in 2011 plaatsvond. Over een deel van het themaonderzoek dat in 2012 heeft plaatsgevonden, wordt in 2013 gerapporteerd.

2.3.1 De staat van het onderwijs

De inspectie rapporteert in het Onderwijsverslag over de staat van het Nederlandse onderwijs als bedoeld in artikel 23, achtste lid, van de Grondwet. Het verslag is door de Inspecteur Generaal vastgesteld conform artikel 8, tweede lid, van de Wet op het onderwijstoezicht en had in 2012 betrekking op het schooljaar 2010/2011. Het Onderwijsverslag is op 18 april 2012 overhandigd aan de minister en besteedde bijzondere aandacht aan de thema's opbrengsten, kwetsbare leerlingen, de kwaliteit van bestuurlijk handelen, de kwaliteit van leraren en kleine scholen en opleidingen.

2.4 Vertrouwensinspecteurs (VI)

De inspectie behandelt klachten over seksueel geweld, seksuele intimidatie, psychisch en fysiek geweld, discriminatie en radicalisering, voor zover dat ervaren is binnen de context van het onderwijs. Het totaal aantal contacten in 2012 is 2.400, waarvan 1.954 VI-klachten. De meeste meldingen kwamen binnen over het primair onderwijs. Op het gebied van radicalisering en discriminatie ging het om 24 meldingen, voornamelijk discriminatie. Van 422 meldingen bleek het niet om 'VI-

klachten' te gaan, personen zijn doorverwezen naar het algemene telefoonnummer van de Inspectie van het Onderwijs.

Ten opzichte van 2011 zijn er in 2012 meer meldingen gekomen op het gebied van psychisch geweld, van 933 in 2011 naar 1.034 in 2012. Ook de meldingen op gebied van fysiek geweld zijn toegenomen van 429 naar 461 meldingen. Het aantal meldingen op het gebied van seksueel misbruik is afgenomen van 121 naar 96 meldingen, evenals seksuele intimidatie van 320 naar 272 meldingen. De ernst van de meldingen was echter hoger, 2012 was een jaar met grote zaken op het gebied van seksueel misbruik van soms zeer kwetsbare leerlingen.

Op verzoek van het ministerie Sociale Zaken en Werkgelegenheid zijn in 2012 voorbereidingen getroffen om het meldpunt uit te breiden met kinderopvang, peuterspeelzalen en buitenschoolse opvang.

2.5 Samenwerking met andere inspecties

De Inspectie van het Onderwijs werkt veel samen met andere inspecties, met name binnen de Inspectieraad. In 2012 vonden verschillende projecten en ontwikkelingen plaats, waaronder:

- lidmaatschap van de IGO van het Dagelijks Bestuur van de Inspectieraad;
- deelname aan de tweede ronde van de Kwetsbaarheidsanalyse Spionage (KWAS);
- deelname aan de ontwikkeling van een gedeeld begrippenkader;
- deelname aan de ontwikkeling van Kaderstellende Visie op Toezicht en Beleid (KVOT-B);
- deelname aan het traject Strategische Communicatie;
- verdere ontwikkeling van Handhavingscommunicatie;
- verdere deelname aan het project Effecten van toezicht;
- deelname aan Bewijzen van goede diensten (in aanvulling op ISO 9001).

2.6 Samenwerking internationaal

De inspectie werkt samen met onderwijsinspecties in het buitenland. Dit doet ze om de professionaliteit van de inspecteurs, van de organisatie en van het toezicht te versterken. Door het uitwisselen van kennis, ervaring en deelname aan internationale projecten wordt hieraan bilateraal, multilateraal en in SICI-verband gewerkt (SICI is de vereniging van Europese onderwijsinspecties - www.sici-inspectorates.eu). Leidend bij deelname aan buitenlandse programma's zijn de relevantie voor het onderwijstoezicht en de thema's van de inspectie. De inspectie heeft deelgenomen aan ruim zestig internationale activiteiten met diverse thema's zoals:

- How is the progress of schools supported by external and internal evaluation?;
- Innovations in approaches to Inspection;
- Monitoring of schools;
- The evaluation of teachers.

Het Nederlandse inspectiesysteem staat al jaren hoog aangeschreven in Europa. De inspectie investeert op verschillende manieren in kennisdelen en kennis opdoen. Zo ontvangt ze regelmatig buitenlandse delegaties die geïnformeerd willen worden over het Nederlands onderwijssysteem, het onderwijstoezichtstelsel en de inspectie-organisatie. In het afgelopen jaar heeft de inspectie buitenlandse delegaties ontvangen uit Duitsland, Frankrijk, Noorwegen, Schotland, Zweden en Zuid-Korea.

3 Bedrijfsvoering

3.1 Begroting en realisatie in 2012

Het financieel jaarverslag maakt integraal onderdeel uit van het jaarverslag van de inspectie. Hier worden de begroting van 2012 en de realisatie gepresenteerd. De realisatiecijfers zijn onderdeel van de financiële jaarafsluiting 2012 van het ministerie van OCW van 2012. De inspectie heeft het boekjaar 2012 afgesloten met een overschot van € 2,9 miljoen.

3.2 Resultaat

In de managementafspraken 2012 met het ministerie van OCW sluit de begroting aan op een begroot tekort van € 1,8 mln. Het financieel resultaat sluit op een onderuitputting van € 2,9 mln.

Tabel 3.2 Begroting Inspectie van het Onderwijs 2012

		Begroting	Realisatie	Verschil
		2012	t/m december 2012	
		bedragen * € 1.000		
Personele uitgaven	Salarissen	38.124	38.285	-161
	Overige personele uitgaven	1.975	1.387	588
	subtotaal	40.099	39.672	427
Materiele uitgaven	Huisvesting	4.964	4.401	563
	Info voorz en autom	7.988	7.774	214
	Overige materiele uitgaven	7.344	7.609	-265
	subtotaal	20.296	19.784	512
totaal uitgaven		60.395	59.456	939
		Totaal inkomsten	62.348	
		Saldo	2.892	

Uit onderstaande tabel blijkt dat de middelen met € 3,7 miljoen zijn toegenomen terwijl de uitgaven € 0,9 miljoen lager uitvallen.

Tabel 3.2a Middelen en uitgaven

* € 1 miljoen	Middelen	Uitgaven	Saldo
Bestedingsplan	58,6	60,4	-1,8
Realisatie	62,3	59,5	2,8
verschil	3,7	-0,9	4,6

3.2.1 *Personele uitgaven*

De onderuitputting op het totaal van de personele uitgaven betreft met name een verschuiving tussen de uitgaven voor woon-werkverkeer en de reiskosten (onderdeel van de overige materiële uitgaven) waarmee in de begroting nog geen rekening was gehouden.

3.2.2 *Huisvesting*

De lagere uitgaven op de post huisvesting betreffen de verbouwing van het kantoor Tilburg waar de uiteindelijke afrekening beduidend lager werd dan verwacht. Ook zijn de begrote besparingen (door een combinatie van sluiting van kantoren en

nieuwe aanbestedingen) op een aantal posten (onder andere beveiliging, catering, schoonmaak en energie) hoger uitgevallen dan verwacht.

3.2.3 *Informatievoorziening en automatisering*

De betreffende onderuitputting is een saldo van een vervroegde aanschaf van nieuwe notebooks in combinatie met het niet op tijd leveren van enkele diensten door derden.

3.2.4 *Overige materiële uitgaven*

De overschrijding op deze post is een saldo op de onderdelen inhuur personeel, uitbesteed werk en overige. Door terughoudend om te gaan met inhuur van personeel en de inhuur van product auditoren bij bve is ten opzichte van de begroting sprake van een onderuitputting. Qua omvang is op de post uitbesteed werk sprake van een overschrijding voor ongeveer hetzelfde bedrag. Dit heeft betrekking op extra capaciteit voor het financieel toezicht, uitgaven voor het doen van onderzoek in opdracht van OCW (onder andere financiële positie mbo instellingen) en uitgaven voor uitbesteed werk met betrekking tot de verbetering van de ICT.

3.3 **Personeel**

Tabel 3.3 Kengetallen personeel (peildatum 31 december 2012)

	2008	2009	2010	2011	2012
Bezetting in personen	540	524	524	529	524
Bezetting in fte	473	474	480	487	481,6
Gemiddelde leeftijd	48	48,4	49,2	49,3	49,6
Ziekteverzuim (% inclusief langdurig zieken)	5,9	4,9	4,3	4,2	4,3
Vrouwelijke werknemers (% van totaal)	61	61	60	62	63
Gemiddelde (rijks)dienstjaren	10,8	11,6	12,3	12,3	12,3

De formatie voor 2012 bedroeg 481,5 fte. De bezetting per 31/12 bedraagt 481,6 fte.

3.3.1 *Ziekteverzuim*

Het ziekteverzuim bedraagt 4,3 procent en is daarmee 0,1 procent hoger dan vorig jaar. De daling die de laatste jaren is ingezet, is gestagneerd. De meldingsfrequentie lag gemiddeld op 0,9 procent. Dat ligt onder de norm van 1,5 procent. Ook het aantal re-integratie trajecten nam af. In het kader van gezondheidsmanagement zijn er diverse activiteiten bij de inspectie geweest zoals fitness, werkplekonderzoeken en de griepvrijheid.

3.3.2 *Opleidingsbeleid*

Binnen de verschillende directies, sectoren en teams van de inspectie lopen de jaarlijkse scholings- en professionaliseringsprogramma's goed. Daarnaast vindt individuele scholing plaats. Het 'management development programma' voor de teamleiders in het toezicht loopt door tot 2013.

3.3.3 *Arbeidsomstandigheden*

Het algemene Arbo beleid van de Inspectie van het Onderwijs is op orde en past binnen het beleidsplan Arbo en Gezondheid van OCW. Op OCW niveau wordt intensief samengewerkt tussen de Arbocoördinatoren die samen de Expertgroep Arbo vormen. In 2012 is de risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) door de Arboexpertgroep uitgevoerd, deze is geaccordeerd door een kerndeskundige en daarmee vastgesteld. Algemeen beeld van de inspectie is positief.

3.3.4 *Bedrijfshulpverlening*
Het aantal ongevalsmeldingen lag in 2012 lager dan in 2011, wel was er een stijging waarneembaar in andere calamiteitsmeldingen. Waar nodig zijn maatregelen ter preventie genomen.

3.3.5 *Ongewenst gedrag en integriteit*
Het aantal meldingen ongewenst gedrag en integriteit lag in 2012 op het zelfde niveau als in 2011 (tien). Het betrof vooral meldingen in het kader van verstoorde arbeidsverhoudingen. In 2012 hebben zich voor zover bekend geen meldingen van ongewenst gedrag/agressie of geweld tegen medewerkers van de inspectie plaatsgevonden.

3.3.6 *Ondernemingsraad*
In 2012 is realisatie van de taakstelling regelmatig onderwerp van gesprek geweest tussen bestuurder en OR. De OR is betrokken geweest bij diverse ontwikkelingen in de organisatie. Bijvoorbeeld bij de huisvesting en het opheffen van kantoren, het slimme werken en het proces van cultuurverandering. De OR monitorde de ontwikkelingen rond de werk-naar-werkkandidaten en de implementatie van het Functiegebouw Rijk.

De bestuurders en OR concluderen dat door departementsbrede besluiten of zelfs rijksbredebesluiten, zoals de compacte rijksdienst, de medezeggenschap maatwerk vergt op departements- en inspectieniveau. Ook over de gevolgen van politieke besluitvorming, bijvoorbeeld hoger onderwijs, vergt nauwe contacten tussen bestuurder en OR.

3.4 Milieu, veiligheid, klachten en kwaliteitszorg

3.4.1 *Milieu*
Het duurzaamheidsplan voor de inspectie zoals dat eind 2011 gereed kwam moet doorvertaald worden in een bruikbaar actieplan. Dit is in 2012 nog niet gelukt en staat op de agenda voor 2013. Wel zijn maatregelen genomen zoals het vervangen van traditionele spots door led verlichting en is er een tweede oplaadpunt voor auto's bijgekomen. Er is een energiescan geweest voor de panden in Utrecht waarmee nieuwe maatregelen genomen kunnen worden.

3.4.2 *Veiligheid*
Er hebben zich in 2012 geen grote algemene beveiligingsincidenten voorgedaan. Het aantal vermissingen en diefstal is lager dan in 2011. Maatregelen die in 2011 zijn genomen werpen hun vruchten af.

3.4.3 *Bezwaren en klachten*
In 2012 zijn veertig bezwaren ingediend tegen de inspectie, 31 daarvan zijn door DUO (Dienst Uitvoering Onderwijs) behandeld en afgedaan. Twee bezwaren zijn daarvan gegrond verklaard, vier deels gegrond deels ongegrond, elf ongegrond, drie bezwaren zijn ontvankelijk verklaard en elf bezwaren zijn ingetrokken. Er zijn in totaal tien klachten over gedragingen van de inspectie ingediend. Allen zijn behandeld binnen de eerste termijn.

3.4.4 *Kwaliteitszorg*
De kwaliteitszorg van de Inspectie van het Onderwijs heeft in 2012 in het teken gestaan van de ontwikkeling en invoering van een nieuw kwaliteitssysteem dat gebaseerd is op de ISO 9001 norm.

Het kwaliteitssysteem vervult voor de inspectie drie functies: het signaleren van risico's, het ontwikkelen en borgen, en het verantwoorden van de kwaliteit van het toezicht. De ISO 9001 norm bleek in al deze functies te voorzien.

De inspectie heeft het kwaliteitssysteem op basis van ISO 9001 consequent opgebouwd vanuit de vraag wat haar "raison d'être" is en welke activiteiten essentieel zijn bij het ondersteunen van die bestaansgrond. De missie van de inspectie is 'Effectief toezicht voor goed onderwijs'. Daarvan uitgaande behandelt het kwaliteitssysteem die elementen die voorwaardelijk zijn om de doelen te bereiken en te werken aan continue verbetering. Analoog aan de wijze waarop zij scholen beoordeelt met toezichtkaders, heeft de inspectie de ISO-norm uitgewerkt in een kwaliteitskader dat is toegespitst op de eigen organisatie en werkwijze. Dit kader vormt de basis voor interne en externe beoordeling van de inspectie.

De implementatie van het nieuwe kwaliteitssysteem is succesvol verlopen. In de maand november is de inspectie beoordeeld door een onafhankelijke certificerende instantie. De uitkomsten van deze beoordeling waren positief. De externe beoordelaar heeft geconcludeerd dat de inspectie beschikt over een gedegen en adequaat kwaliteitssysteem. Het positieve oordeel heeft ertoe geleid dat de inspectie op 17 december 2012 is gecertificeerd tegen de ISO 9001 norm. Deze status is geldig tot 17 december 2015. In de tussenliggende periode onderzoekt de certificerende instantie jaarlijks of de inspectie blijvend kan voldoen aan de ISO-norm.

4 Raad van Advies

4.1 Samenstelling

De Raad van Advies van de inspectie is ingesteld op basis van artikel 24 van de Wet op het onderwijstoezicht (WOT). De Raad adviseert de inspectie gevraagd en ongevraagd over de kwaliteit van de uitoefening van het toezicht. De Raad van Advies bestond in 2012 uit:

- de heer prof. dr. G.W. Meijnen (voorzitter)
- de heer prof. dr. J.M.A. Hermanns
- de heer prof. dr. A.M.L. van Wieringen

4.2 Onderwerpen

In 2012 is de Raad van Advies viermaal bijeengekomen met de inspectieleiding. In de bijeenkomsten kwam, naast een aantal specifieke bespreekpunten, steeds de actualiteit aan de orde. Het ging daarbij onder meer over de paragraaf over onderwijs in het Regeerakkoord van het kabinet Rutte II, het rapport van de commissie onderzoek financiële problematiek Amarantis, en daaraan gekoppeld over de integratie van kwaliteitstoezicht en financieel toezicht.

De belangrijkste bespreekpunten die in 2012 op de agenda stonden, waren de volgende:

- Onderwijsverslag 2010/2011 en 2011/2012
- Jaarwerkplan 2013
- De ontwikkeling van het financiële toezicht
- De ontwikkeling van het toezicht in het voortgezet onderwijs
- De ontwikkeling van het toezicht in het hoger onderwijs
- Differentiatie in het toezicht

4.2.1 *Onderwijsverslag 2010/2011 en 2011/2012*

Het Onderwijsverslag kwam in 2012 tweemaal aan de orde. In de aanloop naar de presentatie van het Onderwijsverslag 2011/2012 adviseerde de Raad van Advies de inspectie om de boodschappen sterker vanuit het perspectief van de leerling te brengen en waar mogelijk oplossingsrichtingen klaar te hebben. Ook vroeg de Raad van Advies om concretisering van bepaalde terminologie, zoals bijvoorbeeld 'basisvaardigheden' en 'complexe vaardigheden' van leraren. In de latere terugblik sprak de Raad van Advies over "de rijkdom van het Onderwijsverslag" en het risico dat die rijkdom zou afleiden van de hoofdboodschap. Vastgesteld werd dat dit niet is gebeurd; in de media ging het toch vooral over de leraar. De Raad van Advies suggereerde om in de komende jaren meer aandacht te besteden aan de relatie tussen het "agenderende" deel I en deel II (de sectorhoofdstukken). Nu was deel I vooral gekoppeld aan deel III (de themahoofdstukken). Eind 2012 kwamen in het overleg met de Raad van Advies de belangrijkste bevindingen over het schooljaar 2011/2012 en mogelijke hoofdboodschappen voor het komende Onderwijsverslag aan de orde.

4.2.2 *Jaarwerkplan 2013*

De Raad van Advies vroeg aandacht voor het beoordelen van het onderwijsaanbod in de breedte, bijvoorbeeld volgens een meerjarenplanning. Ook onderstreepte de Raad van Advies de behoefte aan een meer gedifferentieerde beoordeling, dat wil zeggen de beoordeling op een vier- of vijfpuntsschaal met behalve 'zwak en 'zeer zwak' ook 'voldoende', 'goed' en 'excellent'. Voorts vroeg de Raad van advies aandacht voor invoering van 'Passend Onderwijs'; een ingrijpende herziening met mogelijke risico's voor de kwaliteit van het onderwijs aan zorgleerlingen. De Raad van Advies suggereerde verder om meer expliciet te maken welk effect de inspectie sorteert los van haar rapporten.

4.2.3 *De ontwikkeling van het financiële toezicht*

Wat het financiële toezicht betreft, benadrukte de Raad van Advies het belang van het management van de verwachtingen, gelet op de gegevens die beschikbaar zijn en de verantwoordelijkheden die bij de besturen van de onderwijsinstellingen en ook besturenorganisaties liggen; het kan uiteraard niet zo zijn dat de inspectie op de stoel van de bestuurder gaat zitten. Tegelijkertijd ziet de Raad van Advies als evident dat de inspectie een oordeel moet gaan vormen over zaken als *overhead* en doelmatigheid. Het zou de Raad van Advies niet onlogisch voorkomen als er in extreme situaties meer interventiemogelijkheden zouden zijn.

4.2.4 *De ontwikkeling van het toezicht in het voortgezet onderwijs*

Bij de bespreking van de ontwikkeling van het toezicht in het voortgezet onderwijs vroeg de Raad van Advies aandacht voor het preventieve aspect van het toezicht (het voorkomen van afglijden) en voor het in het toezicht inspecteren van 'groepen van scholen'; scholen in de context van omliggende scholen en in-, door- en uitstroom.

4.2.5 *De ontwikkeling van het toezicht in het hoger onderwijs*

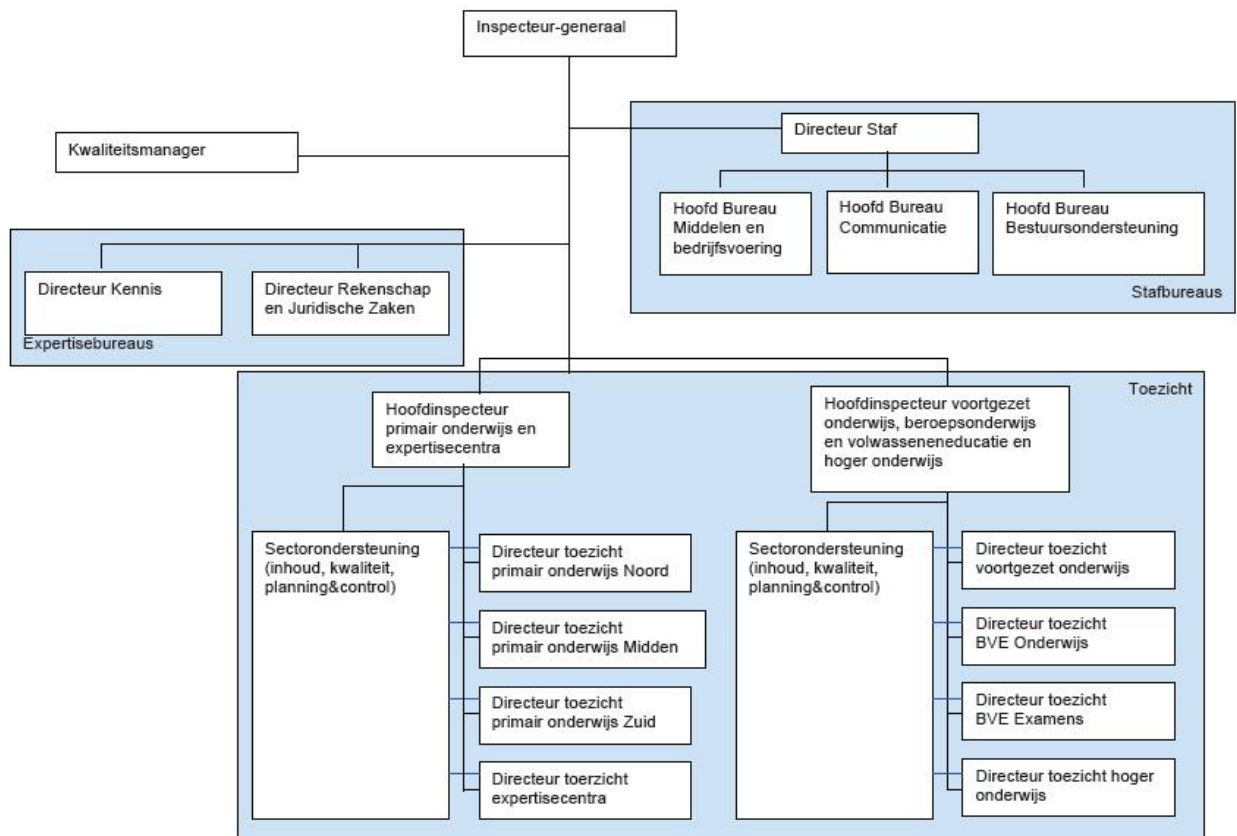
De Raad van Advies gaf onder meer aan dat bij meer inspectietoezicht in het hoger onderwijs het van belang is dat het veld – met name het hbo-veld – het toezicht in zekere mate als hulp of versterking ervaart, als bijdrage aan de legitimatie van het hoger onderwijs. Daarbij merkte de Raad van Advies op dat het vooral de hbo-opleidingen met een aantal specifieke kenmerken (bijvoorbeeld snelle groei, geen consistent curriculum) zijn die gevaar lopen.

4.2.6 *Differentiatie in het toezicht*

Aan het eind van het jaar kwam in het overleg met de Raad van Advies de differentiatie in de beoordeling van scholen nogmaals aan de orde. Bij de Raad van Advies leefde dit onderwerp al langer; van de zijde van de Raad van Advies zijn de afgelopen jaren meermalen kanttekeningen geplaatst bij de beperktheid van het risicogerichte toezicht en het ontbreken van de informerende en wellicht stimulerende werking daarvan bij de overgrote meerderheid van scholen en opleidingen die een voldoende scoort. In 2012 kwam met name een aantal uitwerkingsaspecten van de differentiatie aan de orde: categorieën, percentages, beoordelingscriteria, vergelijkingsgroepen. De Raad van Advies vroeg om een nadere explicitering van het begrip 'kwaliteit' en (gewenste) 'opbrengsten'; waar kies je voor en waarom? De Raad van Advies suggereerde daarbij een brede blik te hanteren, met aandacht voor mogelijke samenhangen. Ook vroeg de Raad van Advies aandacht - met name ook in de sfeer van de ontwikkeling van doelen en criteria - voor de niet-cognitieve aspecten: de sociale vaardigheden en burgerschapsontwikkeling.

Bijlage I

Organogram per 31 december 2012

Colofon

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730 | 3500 GS Utrecht
www.onderwijsinspectie.nl

2013-04 | gratis
ISBN: 978-90-8503-308-0

Deze publicatie is te downloaden via de website van de Inspectie van het Onderwijs:
www.onderwijsinspectie.nl.

© Inspectie van het Onderwijs | maart 2013